

Keskusteleva kirja polveilee ja provosoi

Juha Suoranta (2003). **Kasvatus mediakulttuurissa**. Vastapaino.

Aikuiskasvatuksen professori *Juha Suorannan* teos **Kasvatus mediakulttuurissa** (Vastapaino 2003) on rohkean kriittinen kannanotto nykykulttuurimme

sekä median ja kasvatuksen tehtäviin. Kirjassa puhutaan paljon mediakasvatuksesta, mutta sitä voi lukea myös johdatuksena kriittiseen pedagogiikkaan ja sen kirjallisuuteen. *Freiren, Althusserin* ja *Gramscin* tapaiset klassiset vasta-ajattelijat lomit-

tuvat Suorannan esseetyylisessä tekstissä tuoreeseen tutkimuskirjallisuuteen ja lehdistä poimittuihin esimerkkeihin. Kriittisen pedagogiikan suunnannäyttäjät *Giroux* ja *McLaren* mainitaan kirjassa usein, ovathan nämä olleet nostamassa po-

pulaarikulttuurin ja kasvatustutkijain suhdetta keskustelunaiheeksi.

Suoranta kirjoittaa ihailtavan selväjärkisesti ja selkärankaisesti nyky maailman menosta. Kodeissa ja kouluissa tapahtuvan kasvatuksen hän näkee mediakulttuurin aikakaudellamme edelleen tarpeellisenä ja suuria mahdollisuuksia sisäänkätkävänä. Lumovoimainen, kuluttamisperustaiseen viihtymiseen houkuttava media on otettava Suorannan mukaan kouluissa vakavasti, jos koulun halutaan jatkossa olevan merkityksellinen oppilaiden elämässä. Niin lapset, nuoret kuin vanhemmat ja opettajatkin ovat sisällä mediakulttuurissa, joka kasvattaa ihmisiä omalla pedagogiikallaan, yleensä uusliberalistisen markkina-ajattelun myötäisesti.

Suorannan mielestä populaarikulttuuria ei tarvitse ”juhliä” luokahuoneissa, vaan sen tarjoama maailmankuvaa tulisi ruotia yhdessä lasten ja nuorten kanssa. Puhuessaan älyllisestä vastarinnasta opettajan tehtävänä Suoranta kuvaa koulun ja mediakulttuurin suhdetta näin (s. 134): ”Mediakulttuurisessa tilanteessa koulun tehtävä ei voi olla pelkkä sopeuttaminen tai kasvattaminen vaan asettuminen vastavoimaksi niille kasvatusvaikutuksille, joita populaarikulttuuri ja mainonta tuottavat.” Koulu voisi Suorannan mielestä tarjota vaihtoehdon valtamedian itsestään selvänä esittämälle kilpailun ja taloudellisen hyödyn maksimoinnin maailmalle. Parhaimmillaan koulu voisi totuttaa kaikki kansalaiset jo pienestä pitäen osallistumiseen, yhteistyöhön ja toisista välittämiseen *Deweyn* ihanteiden mukaisesti.

Suorannan kirjassa keskuste-

lu mediakasvatuksesta näyttäytyy luontevana osana laajempaa koulu- ja kasvatustutkimusta. Ihmiselämän medioitumista, mediavälitteisyyden lisääntymistä, suurempana ongelmana teoksessa nostetaan esille eriarvoisuuden lisääntyminen ja sitä tukeva mediasisältöjen ideologinen yhdenmukaisuus. Myös suomalaisen koulutusjärjestelmään on Suorannan mukaan kasautunut eriarvoisuutta tukevia käytäntöjä, jotka estävät uudistavaa ajattelua ja oman elämän ottamista omiin käsiin. Tilalle Suoranta tarjoaa ”kriittistä ja elämänmyönteistä pedagogiikkaa”, joka ammentaa paljon Freiren toivon pedagogiikasta. Siinä ei sanota ainoastaan ei, vaan myös kuuluvalla äänellä kyllä, kun näkyviin ilmestyy aiempaa parempia käytäntöjä ja eettisesti kestävämpiä polkuja kasvaa, oppia ja olla ihminen.

”Keskustelu-kirjallisuutta”

Suoranta kutsuu kirjansa tyyliä ”keskustelukirjallisuudeksi”, mikä onkin hyvä termi kuvaamaan sekä tekstin vapaata ja liiasta akateemisesta kiertelystä riisuttua kieltä että sen kärkeviä kannanottoja ja harkittua provosoivuutta. Välillä ajatus soljuu vähän liiankin kerkeästi niin, että peräkkäisten kappaleiden yhteen liittymisen tapaa ei oikein tahdo oivaltaa.

Monipolvisuus kääntyy kuitenkin lopulta kirjan vahvuudeksi: aiheet vaihtelevat opettajankoulutuksesta median vaikuttavuuteen ja talousuutisoinnista työelämän kiihtyvään pakkotahtiin. Suositeltavaa rinnakkaislukemistoa kirjalle voisi olla *Tomi Kiilakosken*, *Tuukka Tomperin* ja *Marjo Vuorikos-*

ken toimittama teos *Kenen kasvatustieteet? (Vastapaino 2005)*, jossa kotimaiset kasvatustieteen tutkijat käsittelevät vielä monia muitakin ajankohtaisia aihepiirejä samaan kriittiseen henkeen.

Verrattuna Suorannan kolme vuotta aiemmin yhdessä *Mauri Ylä-Kotolan* kanssa kirjoittamaan teokseen *Mediakasvatustutkimus* (WSOY 2000) tämän kirjan teksti on paljon käytännönläheisempää ja selkeämpää, vaikka aiemman teoksen tieteenrajoja murtavat tulevaisuudenvisiot olivatkin sinänsä kiinnostavia.

Kasvatustutkimuksessa -kirja on tiukasti kiinni todellisuudessa ja tässä ajassa. Mediakasvatuksella on lupauksensa, mutta Suorannalla ei ole epärealistisia kuvitelmia mediakasvatuksen kaikkivoipuudesta koulun tai suomalaisen ”tietoyhteiskunnan” kehittämisen välineenä. Mediakulttuurin synnyttämistä uusista haasteista ja mahdollisuuksista huolimatta kasvatustutkimus perustuu Suorannan näkökannassa edelleen välittämiseen, huolehtimiseen ja jopa kutsumukseen.

ANTTO ILVONEN